

Sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden järjestäminen ja palveluiden myöntämisohteet 2021

Sosiaali- ja terveyslautakunta 11.11.2020 §

Sisällys

1. MYÖNTÄMISOHJEEN TARKOITUS	3
2. SOSIAALIHUOLTOLAKI	3
3. SOSIAALIHUOLTOLAIN MUKAISET PALVELUT	5
3.1 Sosiaalityö SHL 15 §	5
3.2 Sosiaaliohjaus SHL 16 §	5
3.3 Sosiaalinen kuntoutus SHL 17 §	6
3.4 Perhetyö SHL 18 §	6
3.5 Kotipalvelu SHL 19 §	8
3.6 Asumispalvelut SHL 21 §	9
3.7 Kasvatus- ja perheneuvonta SHL 26 §	11
3.8 Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta SHL 27 §	11
3.9 Lastenvalvoja SHL 27 a	12
3.10 Muut sosiaalipalvelut SHL 28 §	12
3.12 Sosiaalipäivystys SHL 29 §	18

1. Myöntämisohjeen tarkoitus

Tämä soveltamis- ja myöntämisohje on tarkoitettu selkeyttämään ja tarkentamaan sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntämisen kriteereitä ja menettelytapoja. Ohje koskee sosiaalityön palveluissa myönnettäviä sosiaalihuoltolain mukaisia palveluita sekä varhaista perhetyötä ja kotipalvelua, jotka järjestetään Salossa terveystalossa. Ohjetta ei voi kuitenkaan käyttää yksinomaan päätöksen perusteluina, vaan päätösten tulee aina perustua sosiaalihuoltolain säädöksiin. Ohjeella ei siten voida rajata tai supistaa lain velvoitteita eikä se rajoita viranhaltijoiden yksilö- tai perhekohtaista harkintaa. Soveltamisohjeen tarkoituksena on taata kuntalaisille yhdenvertainen käytäntö sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntämisessä.

Suurin osa sosiaalihuoltolain mukaisista sosiaalipalveluista on niin sanottuja määrärahasidonnaisia palveluja, joiden myöntämisessä kunta voi käyttää harkintaa. Myös näiden palvelujen myöntämisen pitää kuitenkin aina perustua yksilölliseen palvelutarpeen arviointiin, eikä mitään asiakasryhmää voida sulkea palvelun piiristä kunnan ohjeistuksen perusteella.

2. Sosiaalihuoltolaki

Sosiaalihuoltolain tarkoituksena on edistää ja ylläpitää hyvinvointia ja sosiaalista turvallisuutta. Asiakslähtöisyys on yksi lain keskeisimmistä periaatteista, joten palvelut tulee järjestää toimivaksi kokonaisuudeksi kunkin asiakkaan tarpeisiin perustuen. Asiakslähtöisyyden vahvistamiseksi sosiaalihuoltolaissa määritellään ne tuentarpeet, joiden perusteella sosiaalipalveluja ja muuta sosiaalihuoltoa järjestetään. Keskeistä lain soveltamisen kannalta on se, että tarvemäärittely ohjaa asiakslähtöiseen työskentelyyn, jossa keskiössä on asiakas omine tarpeineen, ei palvelujärjestelmä, johon asiakkaan tulisi sopeutua.

Sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaisesti sosiaalipalveluja on järjestettävä:

1. tueksi jokapäiväisestä elämästä selviytymiseen;
2. asumiseen liittyvään tuen tarpeeseen
3. taloudellisen tuen tarpeeseen;
4. sosiaalisen syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi;
5. lähisuhde- ja perheväkivallasta sekä muusta väkivallasta ja kaltoinkohtelusta aiheutuvan tuen tarpeeseen;
6. äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvään tuen tarpeeseen;
7. lapsen tasapainoisen kehityksen ja hyvinvoinnin tukemiseksi;
8. päihteiden ongelmakäytöstä, mielenterveysongelmasta sekä muusta sairaudesta, vammasta tai ikääntymisestä aiheutuvaan tuen tarpeeseen;
9. muuhun fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvään tuen tarpeeseen;
10. tuen tarpeessa olevien henkilöiden omaisten ja läheisten tukemiseksi.

Ennen sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden myöntämistä tehdään tarvittavassa laajuudessa palvelutarpeen arviointi, johon voi osallistua useita eri ammattilaisia.

Sosiaalihuoltolain 3 §:ssa määritellään *erityistä tukea tarvitseväksi henkilöksi* asiakas, jolla on erityisiä vaikeuksia hakea ja saada tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalossa kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön, usean

yhtäaikaisen tuen tarpeen tai muun vastaavan syyn vuoksi ja jonka tuen tarve ei liity korkeaan ikään siten kuin ikääntyneen väestön toimintakyvyn tukemisesta sekä iäkkäiden sosiaali- ja terveystalvveluista annetun lain (980/2012) 3 § säädetään.

Sosiaalihuoltolain 3 §:ssä määritellään lisäksi *erityistä tukea tarvitsevaksi lapseksi* lapsi, jonka

1. kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai
2. joka itse käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään tai
3. joka on erityisen tuen tarpeessa 3 kohdassa mainituista syistä.

Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten ja aikuisten palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä.

Sosiaalihuoltolain 14 §:n mukaisesti kunnallisina sosiaalipalveluina on järjestettävä:

1. sosiaalityötä;
2. sosiaaliohjausta;
3. sosiaalista kuntoutusta;
4. perhetyötä;
5. kotipalvelua;
6. kotihoitoa;
7. asumispalveluja;
8. laitospalveluja;
9. liikkumista tukevia palveluja;
10. päihdetyötä;
11. mielenterveystyötä;
12. kasvatus- ja perheneuvontaa;
13. lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvontaa;
14. lastenvalvojan työ;
15. omaistaan ja läheistään hoitavan henkilön vapaata;
16. muita sosiaalihuoltolain 11 §:n mukaisiin tarpeisiin vastaavia asiakkaan hyvinvoinnille välttämättömiä sosiaalipalveluja
17. sosiaalipäivystystä.

Näiden lisäksi kunnallisina sosiaalipalveluina on huolehdittava myös kehitysvammaisten erityishuollosta, vammaisuuden perusteella järjestettävistä palveluista ja tukitoimista, toimeentulotuen antamisesta kunnassa oleskelevalle henkilölle, sosiaalisen luoton myöntämisestä kunnan asukkaille, kuntouttavasta työtoiminnasta, päihdyttävien aineiden väärinkäyttäjien huoltoon kuuluvista palveluista, omaishoidon tuen, perhehoidon, lasten ja nuorten huollon, lastensuojelun, adoptioeuvonnan, perheasioiden sovittelun, lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan päätöksen vahvistamiseen ja ratkaisemiseen liittyvien tehtävien sekä päätösten täytäntöönpanossa toimitettavaan sovitteluun kuuluvien toimenpiteiden ja lapsen huoltoa ja tapaamisoikeutta koskevan asian tuomioistuinsovitteluun kuuluvien asiantuntijapalveluiden, isyyden selvittämiseen ja vahvistamiseen liittyvien tehtävien sekä opiskeluhuollon järjestämisestä sen mukaan kuin niistä lisäksi erikseen säädetään muissa laissa.

3. Sosiaalihuoltolain mukaiset palvelut

3.1 Sosiaalityö SHL 15 §

Sosiaalityöllä tarkoitetaan asiakas- ja asiantuntijatyötä, jossa rakennetaan yksilön, perheen tai yhteisön tarpeita vastaava sosiaalisen tuen ja palvelujen kokonaisuus, sovitetaan se yhteen muiden toimijoiden tarjoaman tuen kanssa sekä ohjataan ja seurataan sen toteutumista ja vaikuttavuutta. Sosiaalityö on luonteeltaan muutosta tukevaa työtä, jonka tavoitteena on yhdessä yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen kanssa lieventää elämäntilanteen vaikeuksia, vahvistaa yksilöiden ja perheiden omia toimintaedellytyksiä ja osallisuutta sekä edistää yhteisöjen sosiaalista eheyttä. (SHL 15 §)

Sosiaalityö toteutetaan kunnan omana palveluna. Sosiaalityötä voidaan tehdä itsenäisenä palveluna tai osana muita palveluja. Sosiaalityön intensiivisyys arvioidaan tapauskohtaisesti ja se voi vaihdella viikottaisista tapaamisista kuukausittaisiin tapaamisiin. Sosiaalityöstä tehdään palvelupäätös ja palvelu kirjataan asiakkaan asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa palvelun tarve on esim. vain raha-asioiden hoitaminen, joka johtuu joko kognitiivisista puutteista tai pysyvästä toimintakyvyn alenemisestä. Tällöin riittää, että suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa. Asiakassuunnitelman laatimisesta sosiaalihuollon asiakkaalle on laadittu oma tarkempi ohjeistuksensa 28.5.2020. Asiakassuunnitelmien lisäksi sosiaalityö dokumentoidaan ajantasaisesti asiakastietojärjestelmään.

Sosiaalityöntekijä koordinoi eri toimijoiden järjestämää tukea toimiviksi kokonaisuuksiksi, mikä edellyttää laajamittaista verkostotyöskentelyä muiden viranomaisten ja toimijoiden kanssa. Asiakkalle tarpeelliset verkostoneuvottelut tulee järjestää säännöllisesti. Perhekohtaisessa sosiaalityössä erityinen huomio on kiinnitettävä lasten sosiaalisen turvallisuuden varmistamiseen ja vanhemmuuden tukemiseen. Lisäksi perhekohtaisessa sosiaalityössä toiminnassa hyödynnetään systeemistä toimintamallia.

3.2 Sosiaaliohjaus SHL 16 §

Sosiaaliohjauksella tarkoitetaan yksilöiden, perheiden ja yhteisöjen neuvontaa, ohjausta ja tukea palvelujen käytössä sekä yhteistyötä eri tukimuotojen yhteensovittamisessa. Tavoitteena on yksilöiden ja perheiden hyvinvoinnin ja osallisuuden edistäminen vahvistamalla elämänhallintaa ja toimintakykyä. (SHL 16 §)

Sosiaaliohjaus toteutetaan kunnan omana palveluna. Sosiaaliohjauksen intensiivisyys arvioidaan tapauskohtaisesti ja se voi vaihdella viikottaisista tapaamisista kuukausittaisiin tapaamisiin. Sosiaaliohjauksesta tehdään palvelupäätös ja palvelu kirjataan asiakkaan asiakassuunnitelmaan. Asiakassuunnitelma tarkistetaan vähintään kerran vuodessa. Poikkeuksen muodostavat tilanteet, joissa palvelun tarve on esim. vain raha-asioiden hoitaminen, joka johtuu joko kognitiivisista puutteista tai pysyvästä toimintakyvyn alenemisestä. Tällöin riittää, että suunnitelma tarkistetaan tarvittaessa. Asiakassuunnitelman laatimisesta sosiaalihuollon asiakkaalle on laadittu oma tarkempi ohjeistuksensa 28.5.2020. Asiakassuunnitelmien lisäksi sosiaaliohjaus dokumentoidaan ajantasaisesti asiakastietojärjestelmään.

3.3 Sosiaalinen kuntoutus SHL 17 §

Sosiaalisella kuntoutuksella tarkoitetaan sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen keinoin annettavaa tehostettua tukea sosiaalisen toimintakyvyn vahvistamiseksi, syrjäytymisen torjumiseksi ja osallisuuden edistämiseksi. Sosiaaliseen kuntoutukseen kuuluu:

- 1) *sosiaalisen toimintakyvyn ja kuntoutustarpeen selvittäminen;*
- 2) *kuntoutusneuvonta ja -ohjaus sekä tarvittaessa kuntoutuspalvelujen yhteensovittaminen;*
- 3) *valmennus arkipäivän toiminnoista suoriutumiseen ja elämänhallintaan;*
- 4) *ryhmätoiminta ja tuki sosiaaliin vuorovaikutussuhteisiin;*
- 5) *muut tarvittavat sosiaalista kuntoutumista edistävät toimenpiteet.*

Nuorten sosiaalisella kuntoutuksella tuetaan nuorten sijoittumista työ-, työkokeilu-, opiskelu-, työpaja- tai kuntoutuspaikkaan sekä ehkäistään näiden keskeyttämistä. (SHL 17 §)

Sosiaalista kuntoutusta järjestetään mm. toimintakykyyn, syrjäytymisen torjumiseen, lähisuhde- ja perheväkivaltaan sekä äkillisiin kriisitilanteisiin liittyvissä tuen tarpeissa. Sosiaalista kuntoutusta järjestetään niille, joiden toimintakyky on heikentynyt.

Sosiaalinen kuntoutus on:

- asiakkaiden tarpeista lähtevää - tarvittaessa moniammatillista - työtä
- vaikeisiin elämäntilanteisiin paneutumista ja ratkaisujen etsimistä
- sosiaalityötä, sosiaaliohjausta ja/tai neuvonta- ja ohjauspalveluita
- arjen ja elämänhallinnan parantamista
- asiakkaan vahvuuksien löytämistä ja hyödyntämistä
- sosiaalisten suhteiden ja tilanteiden tukea

Sosiaalinen kuntoutus järjestetään kunnan omana palveluna. Salossa sosiaalista kuntoutusta toteutetaan pääosin ryhmätoimintana, mutta myös yksilötyöskentelynä. Sosiaalisesta kuntoutuksesta tehdään palvelupäätös ja palvelu kirjataan asiakkaan asiakassuunnitelmaan.

3.4 Perhetyö SHL 18 §

Perhetyöllä tarkoitetaan hyvinvoinnin tukemista sosiaaliohjauksella ja muulla tarvittavalla avulla tilanteissa, joissa asiakas ja hänen perheensä tai asiakkaan hoidosta vastaava henkilö, tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Perhetyötä annetaan erityistä tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyden ja kehityksen turvaamiseksi. (SHL 18 §)

Perhetyö toteutetaan ensisijaisesti kunnan omana palveluna ja sitä tuotetaan sekä terveystalveissa että sosiaalipalveluiden perheissä.

Terveystalvet vastavat *varhaisesta perhetyöstä*, jonka painopisteenä on lyhytaikaisen ja matalan kynnyksen avun tarjoaminen perheille. Lähtökohtana on ennaltaehkäisevä työ matalalla kynnyksellä. Varhaiseen perhetyöhön hakeudutaan mm. neuvolan,

varhaiskasvatuksen tai sosiaalipalveluiden kautta. Asiakas voi myös suoraan olla yhteydessä varhaiseen perhetyöhön.

Kriteerit varhaisen perhetyön myöntämiselle:

- perheessä on alle 18-vuotiaita lapsia, pääpaino on alakouluikäisissä ja sitä nuoremmissa lapsissa
- on tarpeen turvata tukea tarvitsevan lapsen tai nuoren terveyttä tai kehitystä
- perheellä on tarve saada tukea vanhemmuuteen, lasten hoitoon tai kasvatukseen, kodin arjen ja arkirutiinien hallintaan, perheen toimintakyvyn vahvistamiseen, perheen vuorovaikutustaitojen tukemiseen, sosiaalisten verkostojen laajentamiseen tai syrjäytymisen ehkäisyyn

Sosiaalipalvelut vastaa perhetyöstä silloin, kun on tarve suunnitelmallisemmalle perhetyölle tuen tarpeen ollessa pitkäaikaisempi ja vaativampi. Perhetyötä voidaan myöntää palvelutarpeen arvioinnin perusteella erityistä tukea tarvitsevalle lapselle ja hänen perheelleen. Palvelua käytetään tilanteissa, joissa lapsi ja hänen perheensä tarvitsevat tukea ja ohjausta omien voimavarojen vahvistamiseksi ja keskinäisen vuorovaikutuksen parantamiseksi. Sosiaalihuoltolain mukaisessa perhetyössä perheitä ohjataan, neuvotaan ja tuetaan arkipäivän elämässä. Perhetyö voi liittyä vanhemmuuden tukemiseen ja arviointiin, lasten hoidon ja kasvatuksen ohjaamiseen, kodin arjen ja arkirutiinien hallintaan, perheen toimintakyvyn vahvistamiseen uusissa tilanteissa, perheen vuorovaikutustaitojen tukemiseen sekä syrjäytymisen ja ongelmatilanteiden ehkäisyyn.

Ennen perhetyön aloittamista työntekijän tulee selvittää perheen ja lapsen motivaatio sekä valmius muutostyöskentelyyn. Lisäksi perheen aikuisten vanhemmuuden tulee olla riittävällä tasolla, jotta työskentely on vaikuttavaa. Perhetyön tavoitteet, keinot ja työskentelyn arvioitu kesto kirjataan asiakassuunnitelmaan. Lisäksi perhetyöstä tehdään palvelupäätös. Perhetiimin sosiaalityöntekijä ohjaa ja arvioi palvelun toteutumista ja vaikuttavuutta säännöllisesti vähintään kolmen kuukauden välein. Perhetyössä korostuvat perheiden elämänhallinnan ja omien voimavarojen käyttöönoton tuki sekä arjessa selviytymisen vahvistaminen. Perhetyön tavoitteena on perheen itsenäinen selviytyminen arjen haasteista.

Sosiaalityön palveluiden perhetyössä tapaamiskertoja on pääsääntöisesti enintään kaksi kertaa viikossa. Tätä tiiviimmät tapaamiset voivat olla mahdollisia hetkellisesti perheen akuutin kriisitilanteen vuoksi. Sosiaalityöntekijä sopii poikkeuksista aina johtavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Perhetyön toteuttaa joko perhetiimin oma perhe- tai sosiaaliohjaaja/perhetyöntekijä tai tarvittaessa työ hankitaan ostopalveluna. Perhetyötä ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta vain tilanteissa, jossa vastaavaa palvelua ei ole mahdollista tuottaa kunnan omana palveluna. Palvelun hankinnassa noudatetaan Turun kaupungin toteuttaman sosiaalityön avo- ja sijaishuollon tukipalvelujen kilpailutuksen ehtoja ja käytetään ensisijaisesti kilpailutuksessa hyväksytyjä palveluntuottajia.

3.5 Kotipalvelu SHL 19 §

Kotipalvelulla tarkoitetaan asumiseen, hoitoon ja huolenpitoon, toimintakyvyn ylläpitoon, lasten hoitoon ja kasvatukseen, asiointiin sekä muihin jokapäiväiseen elämään kuuluvien tehtävien ja toimintojen suorittamista tai niissä avustamista.

Kotipalvelua annetaan sairauden, synnytyksen, vamman tai muun vastaavanlaisen toimintakykyä alentavan syyn tai erityisen perhe- tai elämäntilanteen perusteella niille henkilöille, jotka tarvitsevat apua selviytyäkseen 1 momentissa tarkoitetuista tehtävistä ja toiminnoista.

Kotipalveluun sisältyvinä tukipalveluina annetaan ateria-, vaatehuolto- ja siivouspalveluja sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä palveluja.

Lapsiperheellä on oikeus saada perheen huolenpitotehtävän turvaamiseksi välttämätön kotipalvelu, jos lapsen hyvinvoinnin turvaaminen ei ole mahdollista 2 momentissa mainittujen syiden vuoksi. (SHL 19 §)

Lapsiperheiden kotipalvelu toteutetaan kunnan omana palveluna terveystalouksissa. Palvelu on asiakkaalle maksutonta. Perhetyön kotipalvelusta tehdään palvelupäätös. Yhdessä perheen kanssa laaditaan suunnitelma kotipalvelun tavoitteista perheen tarpeet huomioiden. Työskentelysuunnitelman toteutumista seurataan ja arvioidaan perheen lähtökohdista käsin säännöllisin väliajoin. Perhetyön kotipalvelua voidaan myöntää maksimissaan kolmeksi kuukaudeksi kerrallaan. Perheelle on mahdollista myöntää myös yksittäisiä tapaamiskertoja. Kotipalvelua on mahdollista saada samaan aikaan myös muiden sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden kanssa.

Kriteerit kotipalvelun myöntämiselle:

- raskauteen ja vauvan hoitoon liittyvät vaikeudet
- monikkoperhe
- äkillinen elämänmuutos tai kriisi
- vanhemman sairaalassaolo, sairastuminen tai loukkaantuminen
- vanhemman väsymys ja uupumus
- vanhemman asiointi esim. sairaalassa tai terapiassa
- muu vaikea elämäntilanne

Kotipalvelua ei voida myöntää tilanteissa, joissa avuntarpeen syynä on:

- ainoastaan siivouksen tarve
- äkillinen lapsen sairastuminen tilanteessa, jossa vanhemmalla on oikeus jäädä hoitamaan lasta
- kotona tehtävä etätö, opiskelu tai luennolla käynti
- vanhempien harrastukset tai parisuhteen hoito
- henkilökohtaisen avustajan tarve
- työssä käyvien vanhempien lastenhoitotarpeen järjestäminen
- tarttuva tauti perheessä

3.6 Asumispalvelut SHL 21 §

Asumispalveluja järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Kotiin annettavat palvelut ovat ensisijaisia suhteessa palveluihin, jotka edellyttävät muuttamista ja sisältävät sekä asumisen että palvelut. Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat tukea itsenäiseen asumiseen tai itsenäiseen asumiseen siirtymisessä. Tuetulla asumisella tarkoitetaan asumisen tukemista sosiaaliohjauksella ja muilla sosiaalipalveluilla.

Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat soveltuvan asunnon sekä hoitoa ja huolenpitoa. Tehostettua palveluasumista järjestetään henkilöille, joilla hoidon ja huolenpidon tarve on ympärivuorokautista.

Palveluasumisella tarkoitetaan palveluasunnossa järjestettävää asumista ja palveluja. Palveluihin sisältyvät asiakkaan tarpeen mukainen hoito ja huolenpito, toimintakykyä ylläpitävä ja edistävä toiminta, ateria-, vaatehuolto-peseytymis- ja siivouspalvelut sekä osallisuutta ja sosiaalista kanssakäymistä edistävät palvelut. Tehostetussa palveluasumisessa palveluja järjestetään asiakkaan tarpeen mukaisesti ympärivuorokautisesti.

Asumispalveluja toteutettaessa on huolehdittava siitä, että henkilön yksityisyyttä ja oikeutta osallistumiseen kunnioitetaan ja hän saa tarpeenmukaiset kuntoutus- ja terveydenhuollon palvelut. (SHL 21 §)

Kotiin annettavat palvelut sisältävät sekä asumisen että asumista tukevat palvelut. Sosiaalihuoltolain mukainen tuettu asuminen on tarkoitettu henkilöille, jotka tarvitsevat tukea ja ohjausta kyetäkseen asumaan omassa kodissaan eivätkä ole minkään erityislain mukaisten asumispalvelujen piirissä. Sosiaalihuoltolain mukaista asumispalvelua myönnetään päihde- ja mielenterveyspalveluissa, sosiaalityön palveluissa ja vanhuspalveluissa. Rajapinta-asiakkaiden asumispalveluja tulee tarkastella eri sektorien yhteistyössä.

Tilapäistä asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat lyhytaikaista, kiireellistä apua.

Kohderyhmä ja kriteerit:

- äkillisen tilanteen vuoksi kiireellisesti ja välttämättömästi väliaikaisen asumisen tarpeessa oleva, mutta joka ei ole turvakodin tarpeessa
- ei ole sellaista läheisverkostoa, jonka luona voisi väliaikaisesti oleskella
- on motivoitunut kohentamaan tilannettaan ja sitoutuu tarvittavaan jatko-ohjaukseen

Salon kaupungin kriisiasuntoa on mahdollista käyttää tilapäisen asumisen tarpeeseen. Kriisiasunnon käyttöä koordinoi Perhekuntoutuskeskus Paavolan henkilöstö.

Luvatta maassa oleville lapsiperheille tilapäisen asuminen on mahdollista sosiaalipalveluiden vuokraamassa asunnossa. Vuokra-asunnon käyttöä koordinoi maahanmuuttopalvelut.

Asumisjärjestelyt arvioidaan perhekohtaisesti. Tilapäisestä asumisesta tehdään päätös asiakastietojärjestelmään.

Tuettua asumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat pidempiaikaista tukea asumiseen liittyen. Asiakkaan elämänhallinnan taitoja ja arjen sujumista tuetaan henkilökohtaisella ohjauksella.

Kohderyhmät:

- nuori, joka tarvitsee tukea itsenäiseen asumiseen siirtyessään elämänhallinnan puutteiden vuoksi
- lapsiperhe, joka tarvitsee pitkäaikaista tukea vanhempien heikkolahjaisuuden tai elämänhallinnan ongelmien vuoksi
- henkilöllä on puutteita elämänhallinnassa (mielenterveys- ja/tai päihdeongelmat, päivittäisten asioiden hoito, kodin siisteys, raha-asiat, ajanhallinta jne.)
- väliaikaisen tuen tarve, lievän kehitysvammaisuuden tai muun sellaisen lieväasteisen diagnoosin omaava, jonka kohdalla erityislakien kriteerit eivät täyty

Kriteerit tuetun asumisen myöntämiselle:

- asiakkaan tuen tarve ei ole päivittäistä eikä hoidon tarve ympärivuorokautista
- asiakas selviytyy päivittäistoiminnoista pääsääntöisesti itsenäisesti (herääminen, pukeutuminen, peseytyminen, ruokailu)
- asiakas antaa suostumuksensa palveluun, kykenee yhteistyöhön ja sitoutuu sovittuihin asioihin
- tuetun asumisen toiminta vastaa asiakkaan tuen tarpeeseen, joko yksin tai yhdessä muiden tukipalvelujen kanssa
- asiakkaan toimintakykyä voidaan ylläpitää ja/tai edistää tuetun asumisen toiminnalla
- tuetulla asumisella voidaan vähentää tai ennaltaehkäistä raskaamman tuen ja hoidon tarvetta

Tuettua asumista järjestetään oman työntekijän arvion mukaan edellä mainituille asiakasryhmille joko omana työnä tai välttämättömässä tilanteessa ostopalveluna. Tuetusta asumisesta tehdään palvelupäätös ja se kirjataan asiakassuunnitelmaan.

Palveluasumisessa asiakas maksaa yleensä vuokran sekä palveluista asiakasmaksun. Asiakasmaksuista päätetään sosiaali- ja terveyslautakunnassa erikseen.

Tehostetussa palveluasumisessa asukas maksaa itse vuokran, johon hänellä on mahdollisuus hakea tuloistaan ja varallisuudestaan riippuen asumistukea. Asumiseen tulee hakea myös KELA:n maksamaa eläkettä saavan hoitotukea. Asumiseen henkilökohtaiseksi käyttövaraksi tulee jäädä vähintään 160 euroa kuukaudessa vuositasona. Käyttövara lasketaan vuositason nettotuloista, joista on vähennetty asiakasmaksut. Tehostetun palveluasumisen hoidon tarve arvioidaan palveluohjausyksikössä.

3.7 Kasvatus- ja perheneuvonta SHL 26 §

Kasvatus- ja perheneuvontaa annetaan lapsen hyvinvoinnin, yksilöllisen kasvun ja myönteisen kehityksen edistämiseksi, vanhemmuuden tukemiseksi sekä lapsiperheiden suoriutumisen ja omien voimavarojen vahvistamiseksi.

Kasvatus- ja perheneuvontaan sisältyy lasten kasvuun ja kehitykseen, perhe-elämään, ihmissuhteisiin ja sosiaalisiin taitoihin liittyvää arviointia, ohjausta, asiantuntijaneuvontaa ja muuta tukea.

Kasvatus- ja perheneuvontaa toteutetaan monialaisesti sosiaalityön, psykologian ja lääketieteen sekä tarpeen mukaan muiden asiantuntijoiden kanssa. (SHL 26 §)

Kasvatus- ja perheneuvonta järjestetään Salon kasvatus- ja perheneuvolassa, jonka työryhmään kuuluu psykologeja, sosiaalityöntekijöitä sekä konsultoiva lastenpsykiatri. Palvelua järjestetään matalalla kynnyksellä 0-16 vuotiaille lapsille, nuorille ja heidän perheilleen sekä vanhemmille, jotka odottavat lasta. Asiakkaaksi tullaan omalla ajanvarauksella, sähköisellä yhteydenottopyynnöllä tai toisen viranomaisen / ammattihenkilön kirjallisella läheteellä. Läheteellä tehnyt taho kutsutaan mukaan perheen ensikäynnille. Jatkokäynneistä ja työskentelyn tavoitteista sovitaan perheen kanssa. Perheen luvalla tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös muiden perheen ja lapsen kanssa työskentelevien tahojen kanssa. Mikäli kasvatus- ja perheneuvola käynnit ovat osa asiakkaan laajempaa palvelukokonaisuutta, kirjataan kasvatus- ja perheneuvolakäynnit asiakassuunnitelmaan.

Työskentelyn lähtökohtana on vanhemmuuden ja perheen myönteisen vuorovaikutuksen tukeminen perheen omia voimavaroja vahvistamalla sekä edistämällä lapsen ja nuoren hyvinvointia, yksilöllistä kasvua ja kehitystä. Käyntitiedot kirjataan ajantasaisesti asiakastietojärjestelmään. Palvelu on asiakkaille maksutonta ja vapaaehtoista.

3.8 Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonta SHL 27 §

Lapsen ja vanhemman välisten tapaamisten valvonnalla huolehditaan siitä, että lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 2 §:ssä tarkoitettu tapaamisoikeus toteutuu lapsen edun mukaisesti. Tapaamisten valvonta perustuu joko sosiaalilautakunnan vahvistamaan sopimukseen tai tuomioistuimen päätökseen, jossa määritellään tarvittavien toimenpiteiden sisältö.

Valvotuissa vaihdoissa valvoja huolehtii, että lapsi siirtyy sopimuksen tai päätöksen mukaisesti vanhemmalta toiselle. Tuetuissa tapaamisissa valvoja on käytettävissä tapaamisen ajan. Valvotuissa tapaamisissa valvoja on tapaamisen ajan näkö- ja kuuloyhteydessä lapseen ja vanhempaan. Valvoja voi päättää, että tapaamista ei aloiteta tai vaihtoa ei suoriteta, tai keskeyttää tapaamisen, jos se on välttämätöntä lapsen edun vuoksi. Valvojan on annettava toimivaltaiselle lastenvalvojalle kirjallinen selvitys keskeyttämistään tai muusta syystä toteutumatta jääneistä sovituista tapaamisista. Valvojalla on oltava tehtävään

Syyt valvottujen / tuettujen tapaamisten tarpeelle voivat olla esimerkiksi:

- huoli siitä, että tapaajavanhempi ei pysty huolehtimaan lapsesta tapaamisten aikana
- lapsen näkemä tai kokema väkivalta tapaajan taholta tai epäily siitä
- lapsen turvallisuuden muu vakava vaarantuminen tai sen uhka
- vanhemman vakavat mielenterveys- tai päihdeongelmat
- lapsen luvaton haltuunotto tai sen uhka
- tapaamisten käynnistäminen uudelleen pitkän tauon jälkeen
- pitkittyneet huolto- ja tapaamisriidat, joissa vanhempien välit ovat vakavasti kriisiytyneet
- lastensuojelun tai lastenpsykiatrian suositus
- muu mahdollinen lastenvalvojan arvioima huoli (vieraannuttaminen tms.)
- muu huomattava puute vanhemmuudessa, joka voi olla myös pitkäaikainen (esim. kehitysvammainen vanhempi)

Valvottuja / tuettuja tapaamisia tai valvottuja vaihtoja koskevan vahvistetun sopimuksen tai tuomioistuimen päätöksen lisäksi tarvitaan sosiaalihuoltolain mukainen palvelupäätös, jonka lastenvalvoja valmistele vastanotettuaan sopimuksen tai päätöksen vanhemmilta. Turun perheoikeudellisen yksikön lastenvalvoja on yhteydessä kuntaan ennen päätöksen tekemistä ja varmistaa, voidaanko palvelu toteuttaa omana työnä. Mikäli tämä ei ole mahdollista, voidaan palvelu hankkia ostopalveluna. Palvelun hankinnassa noudatetaan Turun kaupungin toteuttaman sosiaalityön avo- ja sijaishuollon tukipalvelujen kilpailutuksen ehtoja ja käytetään ensisijaisesti kilpailutuksessa hyväksytyjä palveluntuottajia. Palvelu on asiakkaalle maksutonta.

Mikäli lapsi on lastensuojelun asiakas ja tapaamisten valvonta on tarpeen, päätöksen tekee lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä.

3.9 Lastenvalvoja SHL 27 a

Lastenvalvojan tehtävissä voi toimia sosiaalityöntekijä tai henkilö, jolla on muu tehtävään soveltuva ylempi korkeakoulututkinto. Mitä 1 momentissa on säädetty, koskee myös henkilöä, jonka tehtäviin kuuluu vastata lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta annetun lain 8 §:ssä tai lapsen elatuksesta annetun lain 8 §:ssä tarkoitettujen sopimusten valmistelusta. (SHL 27 a §)

1.4.2020 alkaen Salon kaupunki on ollut mukana Turun perheoikeudellisessa yksikössä. Yksikön palvelupiste toimii Salon kaupungintalolla. Lastenvalvojat vastaavat isyyden ja äitiyden selvittämisestä, lapsen ja puolison elatusavun turvaamisesta, lapsen huollon ja tapaamisoikeuden turvaamisesta, adoptioneuvonnasta, tapaamisten ja vaihtojen tuesta ja valvonnasta. Säännöllisesti kokoontuvaan Turun perheoikeudellisen yksikön ohjausryhmään osallistuu perhesosiaalityön päällikkö.

3.10 Muut sosiaalipalvelut SHL 28 §

Lomanviettopalveluja ja tukea lomanvieton järjestämiseen annetaan perhetilanteen, pitkäaikaisen sairauden, vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella. Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai hänen perheelleen voidaan järjestää vertaisryhmätoimintaa sekä tukihenkilö- tai perhe lapsen terveyden tai kehityksen turvaamiseksi. Kaikkien asiakkaiden hyvinvointia

voidaan edistää myös muilla kuin 3 luvussa mainituilla sosiaalipalveluilla. (SHL 28 §)

Lomanviettopalveluja ja tukea lomavieton järjestämiseen voidaan myöntää erityistä tukea tarvitseville lapsille ja heidän perheilleen

- perhetilanteen vuoksi
- pitkäaikaisen sairauden takia
- vamman tai muun vastaavanlaisen syyn perusteella
- perheen pitkäaikaisen toimeentulotukiasiakkuuden vuoksi

Lomaviettopalvelut voivat olla koko perheen tai pelkästään perheen lapsille tai nuorille tarkoitettua toimintaa. Tukea voidaan myöntää esimerkiksi tuettujen lomien omavastuuosuuksiin, leirimaksuihin, koulun järjestämiin leirikouluihin, seurakunnan retkiin sekä näistä aiheutuviin matkakuluihin ja passin hankintaan (mikäli välttämätön). Tuki voidaan myöntää myös täydentävänä tai ehkäisevänä toimeentulotukena. Lomaviettopalvelut ja niiden tavoitteet kirjataan asiakassuunnitelmaan.

Vertaisryhmätoimintaa voidaan myöntää erityistä tukea tarvitseville lapsille ja perheen vanhemmille. Vertaisryhmätoiminta voi olla perheryhmätoimintaa, lasten, nuorten tai vanhempien ryhmätoimintaa. Toiminta on tavoitteellista ja ammatillisesti ohjattua. Ryhmätoiminta on ensisijaista tukihenkilötoimintaan nähden. Ryhmätoiminnan teemat nousevat asiakkaiden tuen tarpeista.

Perheryhmätoiminnan kriteerit:

- tarpeen tukea vanhemman ja lapsen välistä vuorovaikutusta ja kiintymyssuhdetta
- tarpeen tuoda lapsen tarpeita ja näkökulmaa esille
- tarpeen tukea esim. vanhemman jaksamista, mielialaa, elämänhallintaa, arjenhallintaa, voimavaroja, perheen sisäistä vuorovaikutusta, parisuhdetta, päihteidenkäytön hallintaa, taloudenhallintaa, sosiaalisia verkostoja, läheissuhteita, perheen kykyä toimia yhteistyössä viranomaisverkostoissa
- vanhemmalla tarve saada vertaistukea ja työntekijöiden ohjausta/palveluohjausta

Lasten ryhmätoiminnan kriteerit:

- tarpeen tukea lapsen kasvua ja kehitystä ryhmämuotoisesti
- tarpeen tukea lapsen toimintakykyä, sosiaalisia taitoja, elämänhallintaa, vähentää avuttomuuden tunnetta
- tarpeen käsitellä esim. vanhempien eroa, vanhemman päihde- tai mielenterveysongelmia
- lapsella tarve saada vertaistukea

Nuorten ryhmätoiminnan kriteerit:

- huoli nuoren selviytymisestä perheessä, koulussa, itsenäisessä elämässä tai kaveripiirissä, sosiaalinen eristäytyminen, mielialasta, koulupoissaoloista tai kouluvaikeuksista, käytöshäiriöistä, päihteidenkäytöstä, vinoutuneesta päivärtymistä

- asuinalueen nuorten haitallinen ryhmäkäyttäytyminen (esim. päihteidenkäyttö, rikollisuus, aggressiivisuus) voi olla ryhmän perustamisen taustalla
- tarve tukea nuoren koulunkäyntiä, vapaa-ajan viettoa, harrastustoimintaa, itsenäistymistä, jatko- opintoihin suuntautumista, toimintakykyä, sosiaalisia taitoja, vuorovaikutustaitoja
- nuorella saada vertaistukea vertaisilta ja sekä ryhmämuotoista että yksilöllistä ohjausta työntekijöiltä

Vanhempien ryhmätoiminnan kriteerit:

- vanhemmalla tarve saada tukea esim. vanhemmuuteen, jaksamiseen, perheen sisäiseen vuorovaikutukseen, lapsen tai nuoren kanssa toimimiseen, oman toiminnan pohtimiseen ja peilaamiseen sekä muiden vanhempien että ohjaajien kanssa, omaan toimintakykyyn, elämänhallintaan, arjenhallintaan, taloudenhallintaan, sosiaalisiin taitoihin
- vanhemmilla tarve palveluohjaukseen
- tarve käsitellä eroa, mielenterveys- tai päihdeongelmaa, lapsen erityistarpeita

Vertaisryhmätoiminta toteutetaan kunnan omana palveluna. Vertaisryhmätoiminnasta tehdään palvelupäätös ja palvelu kirjataan asiakassuunnitelmaan.

Tukihenkilö voidaan myöntää erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tai lastensuojelun asiakkaalle,

- joka tarvitsee aikuisen mallin
- joka tarvitsee tukea sosiaalisten taitojen ja/tai verkoston vahvistamiseen
- joka tarvitsee tukea muutoksessa ja/tai kriisissä
- jolla on muu fyysiseen, psyykkiseen, sosiaaliseen tai kognitiiviseen toimintakykyyn liittyvä tuen tarve (myös neuropsykiatriset haasteet)

Tukihenkilötoimintaa harkittaessa ensisijaista on selvittää lapsen läheisverkosto ja sen aktivoimien mahdollisuudet. Läheisverkoston kartoitus voidaan toteuttaa erilaisten menetelmien avulla (lapset puheeksi -neuvonpito, sukupuu, aikajana, verkostokartat, yms.). Tärkeää on selvittää lapsen oma kokemus siitä, keitä hänelle läheiset ihmiset ovat. Läheisverkosto ei rajaudu ainoastaan perheeseen ja sukulaisiin. Läheinen voi olla kuka tahansa lapselle merkityksellinen henkilö. Läheisillä tarkoitetaan ihmissuhteita, jotka perustuvat yhteiseen historiaan tai yhteisiin intresseihin. Mikäli selvityksen yhteydessä käy ilmi, että lapsen läheisverkosto on suppea, tulee työskentelyssä pohtia keinoja läheisverkoston laajentamiseksi ja verkostoon kuuluvien henkilöiden aktivoimiseksi. Vanhempien kieltäytyessä läheisverkoston mukaan ottamisesta työskentelyyn työntekijän on selvitettävä perusteet kieltäytymiselle ja tarvittaessa motivoitava vanhempia asiassa. Läheisverkostoa kartoitettaessa huomioidaan:

- verkoston jäsenen suhde lapseen
- läheisen oma elämäntilanne
- läheisen ymmärrys lapsen elämäntilanteesta
- läheisen merkitys lapsen arjessa ja elämässä
- turvallisuusnäkökulma, läheisen ja lapsen yhteydenpitoon mahdollisesti liittyvät riskit

- lapsen osallisuus ja lapsen näkökulman työstäminen läheisen kanssa.

Mikäli läheisverkostosta ei löydy henkilöitä, jotka voisivat toteuttaa tukihenkilölle suunniteltuja tehtäviä, selvitetään, löytyykö kolmannelta sektorilta toimijoita, jotka voisivat olla tukena lapselle (mm. kaveritukihenkilö). Tällöin kyseessä on vapaaehtoinen tukihenkilötoiminta (ei sosiaali- tai terveystalouden koulutusta). Vapaaehtoinen tukihenkilötoiminta kirjoitetaan asiakassuunnitelmaan, mutta siitä ei tehdä palvelupäätöstä.

Mikäli kolmannen sektorin toimijat eivät ole mahdollisia, tulee työntekijän selvittää kaupungin muiden toimijoiden (kuraattorit, nuorisotyöntekijät jne.) mahdollisuuksia yksilötyöskentelyyn lapsen kanssa. Työskentelysuunnitelma kirjataan asiakassuunnitelmaan, mutta toiminnasta ei tehdä palvelupäätöstä.

Mikäli kaupungin muut toimijatkaan eivät ole mahdollisia tai soveltu käytettäväksi, ennen ostopalvelun hankkimista selvitetään vielä oman työn mahdollisuudet lapsen tukemiseen lapsen yksilötapaamisten kautta. Toiminta ja tavoitteet kirjataan asiakassuunnitelmaan sekä tehdään palvelupäätös (sosiaaliohjaus).

Mikäli edellä kuvatuista vaihtoehdoista ei löydy soveltuvia toimijoita tai ne eivät vastaa lapsen tarpeeseen, tulee työntekijän arvioida, tarvitseeko lapsi perus- vai vaativan tason tukihenkilöä. Perustason tukihenkilöllä on alan koulutus ja riittävä työkokemus. Vaativan erityistason tukihenkilöllä on näiden lisäksi myös erityisosaamista (terapiaosaaminen, työskentely neuropsykiatrisia häiriöitä omaavien lasten kanssa, päihdetyön ja mielenterveystyön osaaminen, syömishäiriöihin, parisuhdetyöhön, nuorten käytöshäiriöihin ja vuorovaikutustyöskentelyyn liittyvä osaaminen tai muu erityinen osaaminen).

Palvelun hankinnassa noudatetaan Turun kaupungin toteuttaman sosiaalityön avo- ja sijaishuollon tukipalvelujen kilpailutuksen ehtoja ja käytetään ensisijaisesti kilpailutuksessa hyväksytyjä palveluntuottajia. Palvelun tuottajilta lähetetään kirjallinen tarkennuspyyntö palvelun kokonaiskustannusten selvittämiseksi. Tarkennuspyyntöön saadun vastauksen perusteella tehdään palvelupäätös. Lapsen asiakassuunnitelmaan ja palvelupäätökseen kirjataan selkeät (mitattavat / helposti arvioitavat) tavoitteet tukihenkilötoiminnalle. Lisäksi päätöksessä määritellään toiminnan kesto (max. vuosi kerrallaan). Palvelun alkaessa on tutustumisjakso (noin 5-6 tapaamista) ja tästä syystä ensimmäinen päätös tehdään 1-2 kuukaudeksi. Erityisillä perusteilla (johtavan sosiaalityöntekijän kanssa käydyn keskustelun jälkeen) tukihenkilötoiminta voi kestää pidempiä aikoja.

Toimintaa ja sen hyötyjä arvioidaan asiakassuunnitelmapalaverissa, lapsen yksilötapaamisissa sekä raportoinnin pohjalta. Palveluntuottajan kanssa on sovittava raportointimenettelystä ja sen noudattamatta jättämisen seurauksista (laatupoikkeamailmoitus, toistuvissa tilanteissa ilmoitus valvontaviranomaiselle). Palvelun tuottajalle annetaan palveluntuottajakirje, josta käy ilmi laskutusosoite. Tukihenkilöpäätösten sisältöjä ja raportteja käydään laadunhallinnan näkökulmasta läpi yhteisissä tiimeissä säännöllisesti vuosikellon mukaisesti.

Tukiperhe voidaan myöntää erityistä tukea tarvitsevalle lapselle:

- jolla on puutteita läheisverkostossa: niukasti perheen ulkopuolisia aikuiskontakteja tai läheisverkosto ei ole lapsen tarpeisiin vastaava
- vanhemmuuden tueksi erilaisissa tuen tarpeen tilanteissa, esim. yksinhuoltajan erityinen perhetilanne tai toimintakykyä laskeva fyysinen/psykkinen sairaus

- kahden vanhemman perheisiin tukiperhe myönnetään ainoastaan tilanteessa, jossa toisen vanhemman toimintakyky on laskenut fyysisen/psyykkisen sairauden vuoksi tai perheessä on erityinen kriisitilanne
- lapsen kehityksen ja kasvatustyön tueksi
- joka hyötyy ajasta tavanomaisessa perheympäristössä esim. oman perheen haastavan tilanteen vuoksi

Tukiperhettä harkittaessa ensisijaista on selvittää lapsen läheisverkosto ja sen aktivoinnin mahdollisuudet. Läheisverkoston kartoitus voidaan toteuttaa erilaisten menetelmien avulla (lapset puheeksi -neuvonpito, sukupuu, aikajana, verkostokartat, yms.). Tärkeää on selvittää lapsen oma kokemus siitä, keitä hänelle läheiset ihmiset ovat. Läheisverkosto ei rajaudu ainoastaan perheeseen ja sukulaisiin. Läheinen voi olla kuka tahansa lapselle merkityksellinen henkilö. Läheiset ovat ihmissuhteita, jotka perustuvat yhteiseen historiaan tai yhteisiin intresseihin. Mikäli selvityksen yhteydessä käy ilmi, että lapsen läheisverkosto on suppea, tulee työskentelyssä pohtia keinoja läheisverkoston laajentamiseksi ja verkostoon kuuluvien henkilöiden aktivoimiseksi. Vanhempien kieltäytyessä läheisverkoston mukaan ottamisesta työskentelyyn työntekijän on selvitettävä perusteet kieltäytymiselle ja tarvittaessa motivoida vanhempia asiassa. Läheisverkostoa kartoitettaessa huomioidaan:

- verkoston jäsenen suhde lapseen
- läheisen oma elämäntilanne
- läheisen ymmärrys lapsen elämäntilanteesta
- läheisen merkitys lapsen arjessa ja elämässä
- turvallisuusnäkökulma, läheisen ja lapsen yhteydenpitoon mahdollisesti liittyvät riskit
- lapsen osallisuus ja lapsen näkökulman työstäminen läheisen kanssa.

Mikäli läheisverkostosta ei löydy henkilöitä, jotka voisivat vastata lapsen ja perheen tuen tarpeeseen, voidaan tukiperhe myöntää. **Tukiperheitä haetaan ensisijaisesti Varsinais-Suomen sijaishuoltoyksikkö Tammen kautta. Mikäli Tammesta ei löydy tukiperhettä tai tukiperheen saaminen sijaishuoltoyksikön kautta viivästyisi kohtuuttomasti, voidaan palvelu hankkia myös ostopalveluna.** Palvelun hankinnassa noudatetaan Turun kaupungin toteuttaman sosiaalityön avo- ja sijaishuollon tukipalvelujen kilpailutuksen ehtoja ja käytetään ensisijaisesti kilpailutuksessa hyväksytyjä palveluntuottajia. Tukiperhetoiminnasta tehdään palvelupäätös ja palvelun tavoitteet ja kesto kirjataan myös asiakassuunnitelmaan. Tukiperhe myönnetään määräajaksi ja tavoitteiden toteutumista seurataan säännöllisesti vähintään kerran vuodessa.

Mikäli perheen tarve on tilapäinen ja perheen taloudellinen tilanne sen mahdollistaa, perhettä tulee ohjata hakemaan lastenhoitopalveluja esim. MLL:n kautta. Tarvittaessa MLL:n lastenhoitopalvelujen kustannuksia voidaan myös korvata täydentävän tai ehkäisevän toimeentulotuen kautta.

Varhaiskasvatus voidaan myöntää sosiaalihuoltolain mukaisena tukitoimena erityistä tukea tarvitsevalle lapselle, jolle palvelu nähdään välttämättömänä:

- lapsen kasvun ja kehityksen turvaamiseksi
- vanhemman jaksamisen tukemiseksi

Ensisijaisesti perhettä tulee motivoida varhaiskasvatuksen hakemiseen itsenäisesti. Mikäli perhe on toimeentulotuen asiakas, on varhaiskasvatus perheelle maksutonta. Mikäli varhaiskasvatus myönnetään sosiaalihuoltolain mukaisena tukitoimena, vanhempien tulojen perusteella määräytynyt varhaiskasvatusmaksu tulee maksettavaksi

sosiaalipalveluille. Työntekijän tulee huolehtia siitä, että perheen vanhemmat toimittavat tulotietonsa varhaiskasvatukselle maksun määrittämiseksi.

Varhaiskasvatuksen myöntämisestä tehdään palvelupäätös ja palvelu kirjataan asiakassuunnitelmaan.

Asunnon muutostyöt. Sosiaalihuoltolain 28 §:n muuna palveluna voidaan myöntää avustusta vanhusten ja vammaisten asuntojen pienimuotoisiin varustamis-, korjaus- ja muutostöihin, ei varsinaisiin peruskorjauksiin. Taloudellista tukea muutostöihin voi saada vain, kun asunnon muutostyöt ovat välttämätöntä asiakkaan itsenäisen ja omatoimisen suoriutumisen tukemiseksi. Avustus on lisäksi toissijainen suhteessa asuntotoimen tukimuotoihin, jotka on ensin selvitettävä. Asunnon muutostyötä varten pyydetään kaupungin tarkastusinsinööritä kustannusarvio. Samalla selvitetään rakennusvalvonnan tukimahdollisuudet. Korjaustöitä voidaan suorittaa yksittäiseen omistusasuntoon tai vuokra-asuntoon omistajan luvalla. Korjaustyöntekijän palkkaa asiakas itse tai omaiset. Myös vanhuspalveluiden palveluohjaaja tai sosiaalipalveluiden työntekijä voi tarvittaessa avustaa asiakasta korjaustyöntekijän palkkaamisessa.

Muutostöitä voidaan suorittaa, kun asunnon kunnostaminen ja varustaminen on välttämätöntä kotiolosuhteissa selviytymiseksi ja pitkäaikaisen ympärivuorokautisen hoidon välttämiseksi.

Tukea myönnetään tulo- ja varallisuusharkinnan perusteella. Asunnossa asuvan ruokakunnan bruttokuukausitulojen enimmäismäärät (Valtioneuvoston asetus korjaus- ja energia-avustuksista § 4/13.6.2018/462) ovat

Henkilöluku	1	2	3	4
Bruttotulot/kk	2 000 €	3400 €	4200 €	5000 €

Yli 4 henkilön ruokakunnissa tulojen enimmäismäärää korotetaan 875 €/lisähenkilö.

Tuloiksi ei lueta asumistukea, asumistukiasetuksen (949/1993) 1 §:ssä mainittuja tuloja eikä omaishoidon tuesta annetun lain (937/2005) 8 §:ssä tarkoitettua omaishoidosta tehtyyn sopimukseen perustuvaa hoitopalkkiota.

Varallisuutta harkittaessa selvitetään kaikki käytettävissä olevat varat. Varallisuudeksi katsotaan esimerkiksi säästöt, sijoitukset, kesämökki, asunto-osakkeet (muu kuin vakinainen asunto), maa-alueet (esim. pellot, metsät) ja tontit. Pää-sääntöisesti korjaustoimenpiteen jälkeen jäävänä vähäisenä varallisuutena pidetään kahden ensimmäisen jäsenen osalta noin 20 000 €/henkilö ja tämän jälkeen noin 10 000 €/hlö.

Varallisuutena ei pidetä omaisuutta, joka on välttämätön ruokakuntaan kuuluvan elinkeinon tai ammatinharjoittajan kohtuullisen toimeentulon hankkimiseksi. Edellä mainittua suuremmat säästöt ja muu varallisuus on käytettävä korjaustöistä aiheutuviin kustannuksiin. Harkinnassa noudatetaan kohtuullisuus- ja tarkoituksenmukaisuusperiaatetta.

Avustusta voidaan myöntää enintään 2 000 euroa/asunto. Avustuksen saajalta voidaan periä avustus tai osa avustuksesta takaisin, jos asunto ei ole hakijan käytössä vähintään yhtä vuotta. Perintää ei suoriteta, jos avustuksen määrä on ollut 1 000 euroa tai sitä pienempi.

3.12 Sosiaalipäivystys SHL 29 §

Sosiaalipäivystys on järjestettävä ympärivuorokautisesti kiireellisen ja välttämättömän avun turvaamiseksi kaiken ikäisille. Päivystys on toteutettava siten, että palveluun voi saada yhteyden ympäri vuorokauden ja kiireelliset sosiaalipalvelut voidaan antaa siten kuin tässä tai muussa laissa säädetään. Päivystävissä yksiköissä on oltava riittävät voimavarat ja osaaminen, jotta palvelun laatu ja asiakasturvallisuus toteutuvat.

Sosiaalipäivystystä toteutettaessa on toimittava yhteistyössä ensihoitopalvelun, terveydenhuollon päivystyksen, pelastustoimen, poliisin, hätäkeskuksen ja tarpeen mukaan muiden toimijoiden kanssa. (SHL 29 §)

Virka-aikana sosiaalipäivystyksestä vastaa sosiaalipalveluiden palveluohjaus- ja palvelutarpeen arvioinnin tiimi Sointu. Sosiaalipäivystykseen saa yhteyden p. 044 778 3121 tai hätäkeskuksen (p. 112) kautta.

Virka-ajan ulkopuolella sosiaalipäivystyksestä vastaa Turun sosiaalipäivystys, johon saa yhteyden (02) 262 6003) tai hätäkeskuksen (p. 112) kautta. Turun sosiaalipäivystyksestä on mahdollista myöntää kiireellisissä tilanteissa lyhytaikaisesti perhetyötä tai kotipalvelua lapsen kiireellisen sijoituksen ehkäisemiseksi. Palvelun hankinnassa noudatetaan Turun kaupungin toteuttaman sosiaalityön avo- ja sijaishuollon tukipalvelujen kilpailutuksen ehtoja ja käytetään ensisijaisesti kilpailutuksessa hyväksytytjä palveluntuottajia.